

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 78/2020-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 195/2016 a v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 415/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 195/2016 a sp. zn. 1 Co 415/2018 porušené boli.

3. Okresný súd Michalovce a Krajský súd v Košiciach sú povinné spoločne a nerozdielne nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 750,48 € (slovom sedemstopäťdesiat eur a štyridsaťosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Jolany Fuchsovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania okresného súdu a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 78/2020-9 z 13. marca 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v čase po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 (právoplatný 20. novembra 2015).

2.1 Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní ako žalovaná. Predmetom konania je rozhodovanie o žalobe o určenie, že nájomný vzťah medzi účastníkmi konania trvá. Ústavný súd vo svojom náleze č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 (právoplatnom 20. novembra 2015) posudzoval dĺžku napadnutého konania a dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 € a náhradu trov konania. Sťažovateľka poukazuje na to, že v čase po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 dochádzalo v postupe okresného súdu v napadnutom konaní k „ďalším veľmi závažným a dlhotrvajúcim zbytočným prietahom v konaní. Možno to tvrdiť i napriek tomu, že uznesením OS Michalovce č. k. 12 C 168/2010-363 z 22.12.2015 bolo konanie o žalobe žalobcu zastavené v dôsledku späťvzatia žaloby, teda i napriek tomu, že vec bola z formálno-procesného hľadiska zo strany OS Michalovce ukončená“.

2.2 Podľa názoru sťažovateľky „je predovšetkým významné, že po tom, čo KS Košice uznesením sp. zn. 1 Co 195/2016 z 28.02.2017 zastavujúce uznesenie OS Michalovce potvrdil, na základe môjho dovolania uznesením NS SR sp. zn. 2 Cdo 183/2017 z 19.10.2018 bolo odvolacie uznesenie KS Košice zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie práve z dôvodu, že OS Michalovce, ale ani KS Košice sa nepostarali o to, aby odvolanie žalobcu proti uzneseniu OS Michalovce mi bolo pred odvolacím rozhodnutím doručené“. Ďalej poukazuje na to, že „Zbytočné prietahy spôsobené zo strany OS Michalovce nedoručením odvolania žalobcu zo 16.01.2016 trvali v konečnom dôsledku od 21.01.2016 (keď bolo odvolanie žalobcu doručené OS Michalovce) až do 29.10.2019 (keď som odvolanie prevzala osobne na OS Michalovce v rámci nahliadnutia do súdneho spisu, teda v podstate náhodne, iba vďaka mojej osobnej iniciatíve). Tieto prietahy trvali preto 3 roky 9 mesiacov a 8 dní. K tomu treba pripočítať ako ďalší úplne zbytočný prietah obdobie, po ktoré OS Michalovce sa celkom nepotrebné (už po doručení odvolania 29.10.2019) pokúšal znova mi odvolanie žalobcu doručovať cestou dožiadaného maďarského súdu (pritom vyjadrením z 12.11.2019 doručeným OS Michalovce 19.11.2019 som už

na odvolanie reagovala). V tejto súvislosti už len na okraj poznamenávam, že doručovanie cestou dožiadaného maďarského súdu bolo nielen celkom zbytočné, ale udialo sa tak navyše nekvalifikovaným spôsobom, pretože podľa európskeho práva doručované listiny mali byť opatrené prekladom, čo však splnené nebolo. OS Michalovce bolo pritom známe, že ako maďarská občianka slovenský jazyk neovládam.“. K ďalším zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní „došlo v súvislosti s doručovaním dovolacieho uznesenia NS SR. Hoci dovolacie uznesenie NS SR spolu so spisom bolo na OS Michalovce doručené ešte 26.11.2018, mojej právnej zástupkyňi bolo toto uznesenie doručené až 27.07.2019, aj to iba na základe elektronickej urgencie. K doručeniu teda došlo až po 8 mesiacoch.“.

3. Sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. OS Michalovce svojím postupom v konaní vednom pod sp. zn. 12 C 168/2010 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo na súdne konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. OS Michalovce sa prikazuje, aby vo veci sp. zn. 12 C 168/2010 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. OS Michalovce je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] ako náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 7.500,- € (slovom sedemtisícpäťsto eur) do 60 dní od právoplatnosti nálezu.

4. OS Michalovce je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania na účet jej právnej zástupkyne do 60 dní od právoplatnosti nálezu.“

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 212/2020-9 z 9. júna 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky (pôvodne vedenú pod sp. zn. Rvp 315/2020), zastúpenej advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru pre zmenu postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 195/2016 a v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 415/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

5. Z obsahu prijatej ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. III. ÚS 212/2020 vyplýva, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej stranou konania vedeného Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 12 C 168/2010 v právnej veci žalobcu [REDACTED] o určenie trvania nájomného vzťahu. Označené konanie začalo 15. decembra 2010 doručením žaloby okresnému súdu. Vzhľadom na prietahy v konaní okresného súdu sa sťažovateľka prvýkrát obrátila na ústavný súd so sťažnosťou namietajúcou zbytočné prietahy v označenom konaní. Ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 296/2015 z 20. augusta 2015 vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v označenom konaní, ktorému zároveň prikázal konať vo veci bez zbytočných prietahov. Okresný súd na základe spät'vzatia žaloby uznesením z 22. decembra 2015 konanie zastavil. Proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania sťažovateľka podala odvolanie, o ktorom krajský súd dosiaľ nerozhodol a vec tak nie je právoplatne skončená.

6. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. III. ÚS 212/2020 v podstatnom konštatovala:

„Podľa môjho presvedčenia na strane KS Košice došlo k veľmi závažným a dlhotrvajúcim zbytočným prietahom v konaní, lebo hoci spis OS Michalovce sp. zn. 12 C 168/2010 bol po prvýkrát predložený na KS Košice za účelom rozhodnutia o mojom odvolaní ešte 13.04.2016, do dnešného dňa nie je toto odvolacie konanie právoplatne ukončené. Inými slovami, do dnešného dňa nebolo o mojom odvolaní rozhodnuté. Je síce pravdou, že uznesením KS Košice sp. zn. 1 Co 195/2016 z 28.02.2017 bolo uznesenie OS Michalovce o zastavení konania potvrdené, avšak uznesením NS SR č. k. 2 Cdo 183/2017-414 z 19.10.2018 bolo uznesenie KS Košice sp. zn. 1 Co 195/2016 z 28.02.2017 zrušené a vec bola vrátená KS Košice na ďalšie konanie z dôvodu, že mi nebolo doručené odvolanie žalobcu.

... odvolacie konanie na KS Košice trvá od 13.04.2016 (resp. presnejšie odo dňa, keď spis OS Michalovce spolu s odvolaním došiel po prvýkrát na KS Košice) až doposiaľ,

čo do tejto chvíle predstavuje dobu viac ako 3 roky a 9 mesiacov. Podľa môjho presvedčenia nemôžu byť nijaké pochybnosti o tom, že uvedenú dobu trvania odvolacieho konania v nijakom prípade nemožno považovať za primeranú, a to tým viac, že predmetom rozhodovania v odvolacom konaní nie je meritum mojej žaloby, ale rozhodovanie o tom, či konanie malo alebo nemalo byť zastavené.

... Skutočnosť, že odvolacie konanie ani po uvedenej mimoriadne dlhej dobe nie je ešte stále právoplatne ukončené, treba pripísať na vrub dvom závažným procesným pochybeniam.

Predovšetkým ide o to, že o odvolaniach proti uzneseniu OS Michalovce bolo rozhodnuté bez toho, aby mi predtým bolo súdom doručené odvolanie podané žalobcom.

Druhé závažné pochybenie spočíva v tom, že potom, čo uznesením NS SR č. k. 2 Cdo 183/2017-414 z 19.10.2018 bolo uznesenie KS Košice sp. zn. 1 Co 195/2016 z 28.02.2017 zrušené a vec bola vrátená KS Košice na ďalšie konanie, nebolo mi toto dovolacie uznesenie po dlhý čas doručené a moja právna zástupkyňa ho nakoniec obdržala až 27.07.2019, aj to iba vďaka tomu, že elektronickým prípisom z 18.07.2019 požiadala OS Michalovce o doručenie dovolacieho uznesenia. Inými slovami, doručovanie dovolacieho uznesenia NS SR trvalo 8 mesiacov (od 26.11.2018, keď bol spis spolu s dovolacím uznesením vrátený z NS SR na OS Michalovce až do 27.07.2019, kedy došlo k doručeniu uznesenia mojej právnej zástupkyni).

... obe vyššie uvedené závažné procesné pochybenia, ku ktorým došlo, treba pripísať na vrub tak OS Michalovce ako aj KS Košice.

Bolo primárnou povinnosťou OS Michalovce potom, čo mu bolo doručené odvolanie žalobcu (a ešte pred predložením spisu na KS Košice na rozhodnutie o odvolaniach), doručiť toto podanie mne, resp. môjmu právnenému zástupcovi na zaujatie stanoviska, čo sa však nestalo. Rovnako bolo povinnosťou KS Košice v rámci odvolacieho konania toto pochybenie OS Michalovce zaregistrovať a napraviť ho (či tak, že by mi odvolanie sám doručil alebo tak, že by inštruoval OS Michalovce takto urobiť). KS Košice však takto nepostupoval a o odvolaniach rozhodol s porušením zákona a mojich ústavných práv.

Obdobne, keď NS SR vrátil spis spolu s dovolacím uznesením na OS Michalovce (hoci v zmysle dovolacieho uznesenia bola vec vrátená na KS Košice, teda nie na OS Michalovce) malo mi byť dovolacie uznesenie NS SR bez meškania doručené...

OS Michalovce po obdržaní spisu bez toho, aby dovolacie uznesenie doručoval, v najkratšom čase predstrel spis na KS Košice, a to zrejme za účelom ďalšieho odvolacieho konania. Ani KS Košice sa však o doručenie dovolacieho uznesenia nepostaral a uznesením z 09.07.2019 vrátil vec na OS Michalovce s tým, aby mi bolo odvolanie žalobcu (v zmysle právneho názoru vysloveného v dovolacom konaní) doručené. Až po všetkých týchto úkonoch realizoval OS Michalovce doručenie dovolacieho uznesenia, ale iba vďaka výslovnej elektronickej žiadosti mojej právnej zástupkyne.

Na základe dosiaľ uvedeného dochádzam k záveru, podľa ktorého na závažných priet'ahoch vzniknutých v rámci odvolacieho konania participujú svojimi pochybeniami tak KS Košice, ako aj OS Michalovce. Podľa môjho presvedčenia možno mieru tejto participácie stanoviť v polovičnom pomere.“

7. Sťažovateľka napokon uvádza, že podaním z 8. novembra 2019 adresovaným predsedovi krajského súdu sa sťažovala na priet'ahy v napadnutom odvolacom konaní. Aj napriek tomu, že od doručenia odpovede predsedu krajského súdu z 29. novembra 2019 uplynuli 2 mesiace, ku skončeniu odvolacieho konania stále nedošlo.

8. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol o porušení jej v záhlaví označených práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní, aby prikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov a sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 7 500 € a náhradu trov konania.

9. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 34/2020-5 z 24. júna 2020 rozhodol o spojení ústavných sťažností vedených pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020 a sp. zn. III. ÚS 212/2020 na spoločné konanie vedené pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020.

II.

Vyjadrenie odporcov a replika sťažovateľky

10. Ústavný súd 2. apríla 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní okresného súdu sp. zn. Spr 8/2020 z 22. apríla 2020 predseda okresného súdu po prehľade vo veci vykonaných úkonov v podstatnom zhrnul:

„Sťažovateľka vytýka súdu, že po doručení informácie Slovenskej pošty a. s. od 28.5.2015 do 17.9.2015 nebolo vytýčené žiadne pojednávanie. K uvedenej výhrade uvádzame, že dňa 19.5.2015 ústavný súd požiadal o zaslanie spisu pre podanie ústavnej sťažnosti evidovanej pod II. ÚS 296/15. Spis bol súdu vrátený 27.8.2015, preto sudca nemohol vytýčiť za uvedené obdobie termín pojednávania. Dňa 17.9.2015 žalobca zobral žalobu späť. Ako vyplýva z hore uvedených úkonov súdu, po vyžiadaní vyjadrenia žalovanej k späťvzatiu žaloby a vyčíslení trov konania sudca uznesením zo dňa 22.12.2015 konanie zastavil. Keďže išlo o procesný úkon strany sporu, a to späťvzatie žaloby, nemožno podľa nášho názoru uvedený časový úsek od späťvzatia žaloby do rozhodnutia súdu považovať za neprimeraný alebo porušujúci právo žalovanej v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Po späťvzatí žaloby sa vo veci konalo plynulo a bez prieťahov v súlade s vtedy platným a účinným Občianskym súdnym poriadkom.

Po podaní odvolania proti uzneseniu zo dňa 22.12.2015 oboma stranami sporu spis bol predložený na odvolacie konanie 13.4.2016 a vrátený 6.4.2017. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie 6.6.2017 a spis bol predložený dovolaciemu súdu 11.9.2017. Z dovolania sa spis vrátil 26.11.2018 a 29.11.2018 bol spis zaslaný odvolaciemu súdu. Odvolací súd vrátil spis súdu prvej inštancie 17.7.2019 na postup podľa § 373 ods. 3 CSP. Z uvedeného vyplýva, že od 11.9.2017 do 17.9.2019 sa spis nenachádzal v dispozícii tunajšieho súdu, a nenachádzal sa v dispozícii tunajšieho súdu ani za obdobie konania odvolacieho konania proti uzneseniu o zastavení konania zo dňa 22.12.2015 (13.4.2016 predložený spis na odvolacie konanie a 6.4.2017 vrátený z odvolacieho konania). Od rozhodnutia ústavného súdu zo dňa 20.8.2015 do dnešného dňa uplynula doba necelých 5 rokov, pričom za uvedené obdobie sa spis po dobu takmer 3 rokov nachádzal mimo dispozície tunajšieho súdu.

Ako vyplýva z obsahu spisu, žalovaná po vrátení spisu z odvolacieho súdu na postup podľa § 373 ods. 3 CSP doručila dňa 14.11.2019 doplnenie odvolania proti uzneseniu zo dňa 22.12.2015 a následne písomným podaním doručeným dňa 19.11.2019 doplnila svoje vyjadrenie k odvolaniu žalobcu a obe podania boli doručené právnenému zástupcovi žalobcu dňa 4.2.2020, ku ktorým sa právny zástupca žalobcu doposiaľ nevyjadril.

Dovoľujeme si poukázať aj na dôvod zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom. Najvyšší súd konštatoval, že opomenutím doručenia odvolania žalobcu žalovanej došlo k porušeniu práva na jej spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru a žalovaná dôvodne namietala existenciu vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. j) CSP. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná sa k namietanému odvolaniu žalobcu písomne vyjadrila prostredníctvom svojho právneho zástupcu, a to potom, ako právny zástupca žalovanej na Okresnom súde Košice I. nahliadol do spisu, ktorého obsahom už odvolanie žalobcu bolo. Právny zástupca žalovanej teda obsah odvolania žalobcu poznal a k jeho obsahu sa aj meritórne vyjadril. Podľa nášho názoru zákonný sudca logicky vychádzal z toho, že doručiť odvolanie žalobcu žalovanej potom, ako sa k obsahu odvolania vyjadrila, sa javí nadbytočné. Poukazujeme aj na to, že odvolania oboch strán sporu nesmerovali proti rozhodnutiu vo veci samej, ale týkali sa procesného rozhodnutia. Podľa § 209a Občianskeho súdneho poriadku sa odvolania doručovali na vyjadrenie iba v prípade, ak odvolanie smerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej. Ak odvolania smerovali proti uzneseniam procesnej povahy, aj keď sa nimi konanie končilo, súd mal povinnosť odvolanie iba doručiť. Z obsahu spisu vyplýva, že napriek tomu sa stranám následne doručovali vzájomné vyjadrenia k odvolaniam na vyjadrenie napriek tomu, že tak neukladal ani už neúčinný Občiansky súdni/poriadok (§209a O.s.p.), a táto povinnosť nevyplýva ani z ustanovenia § 373 ods. 3 Civilného sporového poriadku. Aj podľa tohto ustanovenia zákona sa odvolanie doručí ostatným subjektom na vyjadrenie iba v prípade, ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej. Odvolací súd vrátil spis 19.7.2019 na postup podľa § 373 ods.3 CSP, a týmto pokynom je súd prvej inštancie viazaný. Ďalší postup súdu prebiehal tak, ako je popísaný v chronologickom prehľade.

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľka adresovala predsedovi okresného súdu 13.11.2019 sťažnosť smerujúcu proti zbytočným prietahom v konaní, na ktorú jej nebolo odpovedané. Zo sťažnostného spisu je však zrejmé, že predmetná sťažnosť bola

vybavená a žalovaná vyjadrenie k sťažnosti prevzala dňa 20.1.2020. Sťažnosť bola vyhodnotená ako nedôvodná.“

10.1 Ústavný súd 10. júna 2020 vo veci vedenej v tom čase pod sp. zn. III. ÚS 212/2020 vyzval predsedu krajského súdu na vyjadrenie k prijatej ústavnej sťažnosti. V podaní krajského súdu sp. zn. 1 SprV 437/2020 z 23. júna 2020 predseda krajského súdu uviedol:

„Sťažovateľka v sťažnosti prijatej ústavným súdom na ďalšie konanie vytyka Krajskému súdu v Košiciach, že svojim postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1Co/415/2018, ktoré fakticky subsumuje aj predchádzajúce odvolacie konanie v tej istej veci, vedené pod sp. zn. 1Co/195/2016, porušil jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (Ústava SR) a Čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (Listina) a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Dohovor), keďže o jej odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce o zastavení konania (sp. zn. 12C/168/2010) doposiaľ nebolo rozhodnuté, hoci spis bol predložený krajskému súdu dňa 13.4.2016.

Spis Okresného súdu Michalovce sp. zn. 12C/168/2010 bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní dňa 19.4.2016. Krajský súd rozhodol dňa 28.2.2017, sp. zn. 1 Co/195/2016, teda do 10 mesiacov od predloženia veci.

Opätovne bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky dňa 29.11.2018 potom, čo Najvyšší súd SR (sp. zn. 2 Cdo 183/2017) zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/195/2016 zo dňa 28.2.2017 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Z dôvodu nedodržania postupu podľa ust. § 373 ods. 3 CSP okresným súdom krajský súd nemohol o odvolaní meritórne rozhodnúť a vrátil vec súdu prvej inštancie na vykonanie úkonov podľa ust. § 373 CSP uznesením zo dňa 9.7.2019 sp. zn. 1Co/415/2018, teda do 8 mesiacov od vrátenia veci.

V oboch prípadoch veci boli rozhodnuté podľa poradia, v akom do senátu došli, zohľadňujúc počet a skladbu nerozhodnutých vecí v danom senáte v danom čase.

Spis bol vrátený okresnému súdu dňa 11.7.2019 a od uvedenej doby nebol predložený krajskému súdu, ktorý z tohto dôvodu nemôže vo veci bez akéhokoľvek svojho pričinenia konať a rozhodnúť.

Dovolíme si preto nesúhlasiť s názorom sťažovateľky, že Krajský súd v Košiciach sa vo svojom procesnom postupe dopustil zbytočných prietahov.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavnú sťažnosť sťažovateľky považujeme za neopodstatnenú.“

11. Ústavný súd listom zo 7. mája 2020 zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľky vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 8/2020 z 22. apríla 2020 na vedomie s možnosťou zaujatia stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky poskytla ústavnému súdu písomné vyjadrenie z 15. mája 2020, v ktorom uviedla rozsiahlu argumentáciu:

„Predseda okresného súdu poukazuje na to, že 19.05.2015 si ústavný súd vyžiadal zaslanie spisu v súvislosti s mojou skoršou sťažnosťou ústavnému súdu vedenou tam pod sp. zn. II. ÚS 296/2015 s tým, že spis bol okresnému súdu vrátený 27.08.2015, čo vylučovalo možnosť vytýčiť v tomto období termín pojednávania. V tejto súvislosti uvádzam, že okresný súd zostal nečinný aj po 27.08.2015, hoci vytýčeniu termínu pojednávania nič nebránilo a nepochybne sa tak dalo urobiť do 17.09.2015, kedy bolo okresnému súdu doručené podanie žalobcu o späťvzatie žaloby. Pritom 27.08.2015 mal už okresný súd k dispozícii odpoveď Slovenskej pošty, kvôli ktorej bolo predchádzajúce pojednávanie odročené. Moje vyjadrenie z 03.06.2015 k obsahu pojednávania konaného 19.05.2015 nebolo ešte ani 10.12.2019 (kedy som nahliadla do spisu) zažurnalizované a bolo založené v nežurnalizovanej (zvyškovej) časti spisu.

Predseda okresného súdu uvádza, že potom, čo žalobca 17.09.2015 vzal žalobu späť a po vyžiadaní môjho vyjadrenia k späťvzatiu žaloby a po vyčíslení trov bolo uznesením z 22.12.2015 konanie zastavené. K tomu poznamenávam, že od prevzatia podania žalobcu o späťvzatie žaloby 17.09.2015 do 11.11.2015, kedy môjmu právnenému zástupcovi bolo podanie o späťvzatie žaloby doručené, neurobil okresný súd vo veci žiaden úkon.

Predseda okresného súdu ďalej tvrdí, že po späťvzati žaloby sa vo veci konalo plynulo a bez prietahov v súlade s vtedy platným a účinným Občianskym súdnym poriadkom. Podľa môjho názoru toto tvrdenie nezodpovedá skutočnosti. Z textu mojej

ústavnej sťažnosti z 31.01.2020 podrobne vyplýva nečinnosť a neefektívne postupy okresného súdu v čase nasledujúcim po 17.09.2015.

Podľa predsedu okresného súdu potom, čo som podala 06.06.2017 dovolanie, bol spis predložený 11.09.2017 dovolaciemu súdu (došiel tam 13.10.2017) a vrátil sa odtiaľ 26.11.2018. Následne 29.11.2018 bol spis zaslaný odvolaciemu súdu, ktorý ho vrátil okresnému súdu 17.07.2019 za účelom postupu podľa § 373 ods. 3 Civilného sporového poriadku. Z toho podľa neho vyplýva, že od 11.09.2017 do 17.09.2019 sa spis nenachádzal v dispozícii okresného súdu. Podľa môjho názoru je zrejmé, že predseda okresného súdu mylne uviedol časové obdobie, v ktorom sa spis nenachádzal na okresnom súde, pretože v skutočnosti to tak bolo od 11.09.2017 do 17.07.2019 (avšak s výnimkou obdobia od 26.11.2018 do 29.11.2018, keď bol spis na okresnom súde). Podstatnejšia je však skutočnosť, že okresný súd po vrátení spisu z dovolacieho súdu 26.11.2018 predložil spis 29.11.2018 odvolaciemu súdu, avšak bez toho, aby mi predtým doručil dovolací rozsudok najvyššieho súdu. Túto nečinnosť okresného súdu považujem za obzvlášť významnú z hľadiska môjho práva na súdne konanie bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote. Nemenej významné je aj to, že úkon okresného súdu z 29.11.2018 (predloženie spisu odvolaciemu súdu) treba hodnotiť ako neefektívny a celkom zbytočný postup. Vyplýva to zo skutočnosti, že uznesením krajského súdu č. k. 1 Co 415/2018-427 z 09.07.2019 bola vec vrátená okresnému súdu ako predčasne predložená, keďže nedošlo k doručeniu odvolania žalobcu mne. I tento úkon (podobne ako doručenie dovolacieho rozsudku) mal okresný súd vykonať v čase medzi 26.11.2018 a 29.11.2018, čo sa však nestalo.

Podľa názoru predsedu okresného súdu zo spisu vyplýva, že som po vrátení spisu z odvolacieho súdu 14.11.2019 doručila doplnenie odvolania a následne 19.11.2019 som doplnila aj moje vyjadrenie k odvolaniu žalobcu, pričom obe tieto moje podania okresný súd 04.02.2020 doručil právnenému zástupcovi žalobcu, ktorý sa k týmto podaniam nevyjadril. Uvedené konštatovania predsedu okresného súdu považujem za potrebné doplniť. Pri mojej osobnej návšteve v informačnej kancelárii okresného súdu 29.10.2019 v súvislosti s nahliadnutím do spisu mi bolo osobne doručené odvolanie žalobcu zo 16.01.2016 spolu s výzvou, aby som sa k odvolaniu vyjadrila. Keďže som sa k odvolaniu žalobcu cestou môjho právneho zástupcu vyjadrila prvýkrát ešte 09.03.2016, toto vyjadrenie som vo svetle novo poznaných skutočností a okolností doplnila. Poznámam ďalej, že (ako to vyplýva

z vyjadrenia predsedu okresného súdu adresovaného ústavnému súdu) moje doplnenie dôvodov odvolania doručené okresnému súdu 14.11.2019 a ďalšie moje doplňujúce vyjadrenie doručené okresnému súdu 19.11.2019 boli doručené žalobcovi až 04.02.2020, teda so značnými a ničím neodôvodniteľnými prieťahmi, pričom spis ešte stále nebol okresným súdom predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

V ďalšom predsedu okresného súdu poukazuje na dôvody, pre ktoré dovolací súd zrušil odvolacie uznesenie a uvádza, že môj právny zástupca obsah odvolania žalobcu poznal a aj sa k nemu meritórne vyjadril. Preto podľa názoru predsedu okresného súdu zákonný sudca logicky vychádzal z toho, že doručovať odvolanie žalobcu mne potom, čo som sa k jeho obsahu už vyjadrila, sa javilo ako nadbytočné. V súvislosti s touto argumentáciou predsedu okresného súdu predovšetkým zdôrazňujem, že vo svojej podstate ide o vyjadrenie nesúhlasu s rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorý zrušil právoplatné uznesenie odvolacieho súdu práve pre nedoručenie odvolania žalobcu mne. Úvahy predsedu okresného súdu smerujú vlastne k spochybneniu ratia decidendi rozsudku dovolacieho súdu. Ďalej poukazujem na to, že odvolanie žalobcu zo 16.01.2016 bolo okresnému súdu doručené 21.01.2016. Cestou môjho právneho zástupcu som sa k tomuto odvolaniu vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu 09.03.2016. V dôsledku toho mohol okresný súd nadobudnúť vedomosť o tom, že môj právny zástupca v rámci nahliadnutia do spisu už odvolanie žalobcu videl. Nič zo spisu nepoukazuje na to, že by v čase od 21.01.2016 do 09.03.2016 urobil okresný súd akýkoľvek úkon smerujúci k doručeniu odvolania žalobcu mne. Naproti tomu však moje odvolanie z 11.01.2016 bolo okresným súdom žalobcovi doručené 21.01.2016 a žalobca sa k tomu aj 29.02.2016 vyjadril. Zdôrazňujem, že práve pre túto chybu v doručovaní dovolací súd odvolací rozsudok zrušil bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

Podľa predsedu okresného súdu odvolania strán sporu nesmerovali proti rozhodnutiu vo veci samej, pretože sa týkali procesného rozhodnutia. Podľa § 209a Občianskeho súdneho poriadku sa odvolanie doručovalo na vyjadrenie iba v prípade, ak smerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej. V prípade odvolania smerujúceho proti uzneseniu procesnej povahy, aj keď sa ním konanie končilo, mal súd povinnosť ho iba doručiť. V tejto súvislosti poukazujem jednak na dovolací rozsudok, ktorým bolo odvolacie uznesenie zrušené práve pre nedoručenie odvolania žalobcu mne, resp. môjmu právnenmu

zástupcovi, ale aj na to, že odvolanie žalobcu, dovolací rozsudok a uznesenie odvolacieho súdu vyšší súdny úradník nariadil doručiť mi aj s výzvou, aby som sa vyjadrila. Tento pokyn vyššieho súdneho úradníka bol realizovaný trikrát. Najprv boli uvedené listiny poštou doručené môjmu bývalému právnenému zástupcovi, ktorý ich vrátil, keďže ma už nezastupoval. Potom boli doručené mne osobne v súvislosti s nahliadnutím do spisu 29.10.2019. Napokon mi boli doručené cestou dožiadaného maďarského súdu 08.01.2020. Inými slovami, argumentácia predsedu okresného súdu opierajúca sa o ustanovenie § 209a Občianskeho súdneho poriadku nebola v tomto prípade konajúcim sudcom rešpektovaná a postupovalo sa odlišne.

Napokon podľa predsedu okresného súdu som sa k odvolaniu žalobcu písomne vyjadrila prostredníctvom môjho právneho zástupcu potom, ako tento na Okresnom súde Košice I (ako dožiadanom súde) nahliadol do spisu, v ktorom sa už odvolanie žalobcu nachádzalo. Chcem k tomu dodať, že môj právny zástupca požiadal prvýkrát o nahliadnutie do spisu 17.12.2015, žiadosť urgoval 14.01.2016, okresný súd 20.01.2016 ma vyzval zaplatiť súdny poplatok 6,50 € a napokon 12.02.2016 okresný súd zaslal spis dožiadanému súdu za účelom nahliadnutia do spisu mojím právnym zástupcom. Spis došiel na dožiadaný súd 16.02.2016, teda po dvoch mesiacoch.“

11.1 Ústavný súd listom zo 6. júla 2020 zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľky vyjadrenie predsedu krajského súdu sp. zn. 1 SprV 437/2020 z 23. júna 2020 na vedomie s možnosťou zaujatia stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky poskytla ústavnému súdu písomné vyjadrenie z 9. júla 2020, v ktorom argumentovala:

«Predovšetkým zo skutkového hľadiska poukazujem na to, že listom predsedu KS č. Spr 149/2019 z 29.11.2019 mi bolo oznámené, že vec sp. zn. 1 Co 415/2018 (predtým sp. zn. 1 Co 195/2016) bude sledovať v mesačných intervaloch. Bližšie vysvetlenie toho, akým spôsobom sa bude tento dohľad realizovať, neuviedol. Teraz sa vo vyjadrení KS uvádza, že OS Michalovce dosiaľ spis nepredložil späť na KS za účelom odvolacieho konania. Z môjho pohľadu to znamená, že zámer sledovaný sľúbeným dohľadom sa dosiaľ neuskutočnil, keďže spis stále nemá KS k dispozícii tak, aby mohol o podanom odvolaní rozhodnúť. Poznnamenávam k tomu, že moje vyjadrenie v zmysle § 373 ods. 3 CSP som ešte 12.11.2019 doručila na OS ku sp. zn. 12 C 168/2010.

Z právneho hľadiska možno konštatovať, že podľa názoru podpredsedu KS tým, že uznesením KS sp. zn. 1 Co 415/2018 z 09.07.2019 bola vec vrátená na OS na vykonanie úkonov podľa § 373 CSP, pričom spis bol na OS vrátený 11.07.2019 a dosiaľ nebol znova na KS predložený, možno povinnosti KS v súvislosti s odvolacím konaním považovať prinajmenej v tejto fáze za ukončené. Inými slovami, podľa názoru podpredsedu KS odvolací súd nenesie žiadnu zodpovednosť a nemá žiadne povinnosti v súvislosti s tým, že odvolacie konanie nie je u neho stále ukončené. V skutočnosti (ako som to už vyššie naznačila) podpredseda KS považuje odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 1 Co 415/2018 za ukončené, a to bez ohľadu na to, že z materiálneho hľadiska vzaté odvolacie konanie ukončené nie je.

Som presvedčená, že uvedený názor, resp. prístup k veci je z ústavnoprávneho hľadiska celkom pomýlený, pretože je založený na tej formálnej skutočnosti, že odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 1 Co 415/2018 bolo ukončené (nie síce rozhodnutím vo veci samej, ale „inak“). Táto obrana podpredsedu KS je vlastne pokusom preniesť zodpovednosť za dlhodobé neskončenie odvolacieho konania (trvajúceho od 13.04.2016 až doteraz, teda takmer 4 roky a 3 mesiace) na OS.

Vzhľadom na to, že moje dve ústavné sťažnosti (teraz už spojené na spoločné konanie) smerujú tak proti KS, ako aj proti OS, je z môjho subjektívneho hľadiska v podstate nerozhodné, ktorý z dvoch dotknutých všeobecných súdov bude zaťažený zodpovednosťou za veľmi významné prietahy v odvolacom konaní, resp. ktorému z nich a v akej miere bude zodpovednosť za prietahy priznaná.

Napriek uvedenému som z ústavnoprávneho hľadiska presvedčená o tom, že zodpovednosť KS za vzniknutý stav je v polovičnom podiele v pomere k zodpovednosti OS.

Už v rámci pôvodného odvolacieho konania (vedeného pod sp. zn. 1 Co 195/2016) nič nebránilo KS, aby sám realizoval chýbajúci úkon podľa § 373 CSP, čo sa však nestalo. Rovnako aj v ďalšom odvolacom konaní (vedenom pod sp. zn. 1 Co 415/2018) mohol KS chýbajúci úkon sám realizovať, čo by bolo z hľadiska základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietahov, resp. práva na súdne konanie v primeranej lehote veľmi výrazne na mieste, a to práve vzhľadom na skutočnosť, že pre skoršie pochybenia OS a KS musí odvolacie konanie znova prebiehať, čím sa doba jeho trvania neúmerne a veľmi výrazne predlžuje. Práve postup KS podľa § 373 CSP by bol mohol intenzitu zbytočných prietahov

v odvolacom konaní zmierniť. KS však túto možnosť nevyužil a po 8 mesiacoch od predloženia spisu tento vrátil na OS, hoci takýto postup sa mal realizovať v celkom krátkej dobe potom, čo bol spis predčasne predložený. Tzv. čakacia doba vyplývajúca z poradia, v akom vec napadla na súd, má význam pri rozhodovaní o odvolaní, ale nie pri skúmaní otázky, či spis mal byť vôbec odvolaciemu súdu predložený. Takéto skúmanie sa totiž musí urobiť okamžite („mimo poradia“).

Trvám na požiadavke, aby mi bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia advokátkou. Ide o úkony právnych služieb vykonané v roku 2020, a to po 2 úkony prevzatia a prípravy zastúpenia, vypracovania ústavnej sťažnosti a spísania repliky na vyjadrenia všeobecných súdov, teda 6 x po 177,- €. Ďalej požadujem režijný paušál 6 x po 10,62 €. Úhrnom ide o 1.125,72 € s tým, aby každý zo všeobecných súdov bol zaviazaný zaplatiť na účet mojej právnej zástupkyne po 562,86 €.»

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12.1 Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 402/2020 z 27. augusta 2020 bol sudca spravodajca Libor Duľa vylúčený z konania a rozhodovania v predmetnej veci. V súlade s pravidlami rozvrhu práce vykonáva funkciu sudcu spravodajcu sudca Peter Straka, ktorého senát zároveň v predmetnej veci zvolil za predsedu senátu (čl. III bod 4 rozvrhu práce ústavného súdu).

III.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 195/2016 a sp. zn. 1 Co 415/2018.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

17. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom,

ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

19. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci a povaha prerokúvanej veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

21. Pred posúdením jednotlivých kritérií považuje ústavný súd za potrebné upriamiť pozornosť na skutočnosť, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol už predmetom prieskumu ústavným súdom, pričom nálezom č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 20. novembra 2015, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010.

22. Podstatnou je tiež skutočnosť, že okresný súd uznesením z 22. decembra 2015 konanie po tom, keď žalobca vzal svoju žalobu späť, zastavil (ďalej len „uznesenie o zastavení konania“). Uznesenie o zastavení konania napadli sťažovateľka a tiež aj žalobca odvolaním. Krajský súd uznesením sp. zn. 1 Co 195/2016 z 28. februára 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) uznesenie o zastavení konania vo výroku o zastavení potvrdil a výrok o trovách zmenil tak, že žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Odvolanie žalobcu proti uzneseniu o zastavení konania nebolo sťažovateľke okresným súdom a ani krajským súdom doručené. Avšak právny zástupca sťažovateľky bol s odvolaním žalobcu oboznámený pri svojom nahliadnutí do spisu okresného súdu a k nemu aj podal vyjadrenie ešte pred rozhodnutím krajského súdu. Napriek uvedenému sťažovateľka vo svojom dovolaní proti uzneseniu krajského súdu okrem iného namietala aj skutočnosť, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že jej odvolanie žalobcu doručené nebolo. Na základe dovolania podaného sťažovateľkou Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Cdo 183/2017 z 19. októbra 2018 uznesenie krajského súdu zrušil z jediného dôvodu, že odvolanie žalobcu proti uzneseniu o zastavení konania nebolo doručené sťažovateľke. Teda odvolanie, na ktoré reagovala vyjadrením. Spis sa na najvyššom súde nachádzal od 13. októbra 2017 do 29. novembra 2018.

23. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľky ide o žalobu o určenie trvania nájomného vzťahu, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do bežnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Ústavný súd nehodnotí predmetné konanie ako právne zložité a nezistil tiež, že by vykazovalo črty mimoriadnej faktickej zložitosti, ktoré by boli dôvodom na jeho predĺženie. Napokon ústavný súd konštatuje, že okresný súd a ani krajský súd na zložitosť napadnutých konaní nepoukázali.

24. Čo sa týka kritéria správanie účastníka konania, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ak sťažovateľka podala proti uzneseniu o zastavení konania dovolanie, tento úkon bol jej procesným právom, ktoré iba využila. Avšak, ak v dovolaní

argumentovala aj tým, že jej odvolanie žalobcu proti uzneseniu o zastavení konania doručené nebolo (aj napriek tomu, že sa mala možnosť s týmto oboznámiť a aj sa k nemu vyjadriť, čo aj urobila) a toto aj viedlo k zrušeniu uznesenia krajského súdu, takýto jej postoj nesvedčí o jej snahe o čo najrýchlejšie dosiahnutie právnej istoty v jej veci.

25. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach.

26. Postup okresného súdu po právoplatnosti uvedeného nálezu ústavného súdu možno hodnotiť v zásade ako plynulý, v ktorom sa iba v ojedinelých prípadoch vyskytli obdobia krátkodobej nečinnosti. Avšak postup okresného súdu, ktorý nedoručil odvolanie žalobcu proti uzneseniu o zastavení konania sťažovateľke, ktorý následne viedol až k zrušeniu uznesenia krajského súdu, hodnotí ústavný súd ako nesústredenú činnosť, ktorá viedla k predĺženiu konania o jeden rok, počas ktorého sa spis pre účely rozhodnutia o dovolaní nachádzal na najvyššom súde.

27. Rovnako tak postup krajského súdu, ktorý neodstránil nedostatok na strane okresného súdu, a to nedoručenie odvolania žalobcu proti uzneseniu o zastavení konania, hodnotí ústavný súd ako nesústredenú činnosť. V dôsledku tejto činnosti došlo k predĺženiu konania o 1 rok, a to v období od 19. apríla 2016, keď bol spis okresným súdom predložený krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania, do 6. apríla 2017, keď bol spis z krajského súdu po rozhodnutí o odvolaní vrátený na okresný súd. Rovnako ako okresnému súdu možno aj krajskému súdu pričítať aj dobu, počas ktorej sa vec jeden rok nachádzala na najvyššom súde pre účely rozhodnutia o dovolaní sťažovateľky.

28. V postupe krajského súdu možno nájsť aj sedemmesačné obdobie nečinnosti, a to od 29. novembra 2018, keď bol spis po rozhodnutí o dovolaní najvyšším súdom predložený krajskému súdu, do 9. júla 2019, keď krajský súd vrátil spis okresnému súdu na postup podľa § 373 ods. 3 CSP.

29. V súvislosti s uvedeným postupom okresného súdu a aj krajského súdu vo veci sťažovateľky ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

30. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 v čase po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 došlo k zbytočným prietahom a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

32. Ústavný súd okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov neprikázal, pretože táto povinnosť už bola okresnému súdu uložená v náleze sp. zn. II. ÚS 296/2015 z 20. augusta 2015.

33. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Sťažovateľka žiadala v petite sťažnosti priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 7 500 € od okresného súdu a v sume 7 500 € od krajského súdu. Svoj návrh vo vzťahu k priznaniu primeraného finančného zadost'učinenia neodôvodnila.

Ústavný súd dospel k záveru, že deklarovanie porušenia uplatnených práv zo strany sťažovateľky a priznanie plnej náhrady nákladov konania je adekvátnou satisfakciou za zásah do jej práv pri okolnostiach dopadajúcich na predmetnú vec.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal.

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. Sťažovateľka žiadala priznať náhradu trov právneho zastúpenia, avšak ich výšku nevyčíslila.

38. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 750,48 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za štyri úkony právnej služby vykonané v roku 2020, a to za (1) prevzatie a prípravu zastúpenia a (2) písomné vyhotovenie sťažnosti, (3) stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu a (4) stanovisko k vyjadreniu krajského súdu v hodnote po 177 € vrátane štyroch režijných paušálov po 10,62 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu iba za jeden úkon prevzatia a prípravy zastúpenia, a to aj napriek tomu, že sťažovateľka vo veci podala dve ústavné sťažnosti. Podľa názoru ústavného súdu si účinná ochrana práv sťažovateľky nevyžadovala podanie dvoch ústavných sťažností, pretože napádaný postup okresného súdu a krajského súdu sa týkal tej istej veci sťažovateľky a nebol dôvod, aby sťažovateľka všetky námietky neuviedla hospodárnejším spôsobom v jednej sťažnosti.

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné uhradiť spoločne a nerozdielne na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona

o ústavnom súde v spojení s § 26 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2021

Peter Straka
predseda senátu